



ת"פ 25403/11/18 - מדינת ישראל נגד שמואל קליין

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד
ת"פ 25403-11-18 מדינת ישראל נ' קליין

בפני
בעניין: כבוד השופט עמי קובו
מדינת ישראל

המאשימה

נגד
שמואל קליין

הנאשם

ב"כ המאשימה: עו"ד אוריין רוזנטל

ב"כ הנאשם: עוה"ד ניר ישראל ושחר שוורץ

גזר דין

רקע

1. הנאשם הורשע בהתאם להודאתו בעובדות כתב האישום המתוקן בעבירות כדלקמן:

אישום ראשון:

- א. **הברחת טובין**, עבירה לפי סעיף 211(א)(1) לפקודת המכס [נוסח חדש] (להלן: "פקודת המכס").
- ב. **יבוא יהלומים שלא לפי רישיון בכתב**, עבירה לפי סעיף 7(א) לפקודת היבוא והיצוא [נוסח חדש], תשל"ט-1979 (להלן: "פקודת היבוא"), יחד עם סעיף 2 לצו הפיקוח על יהלומים, יבואם ויצואם, תשל"ט-1979 (להלן: "צו הפיקוח על יהלומים").
- ג. **מניעת דיווח**, עבירה לפי סעיף 3(ב) יחד עם סעיף 9 לחוק איסור הלבנת הון, תש"ס-2000.

אישום שני:

- א. **הברחת טובין**, 28 עבירות לפי סעיף 211(א)(1) לפקודת המכס.
- ב. **יבוא יהלומים שלא לפי רישיון בכתב**, 28 עבירות לפי סעיף 7(א) לפקודת היבוא יחד עם סעיף 2 לצו הפיקוח על יהלומים.

אישום שלישי:



שימוש במרמה עורמה ותחבולה במזיד ובכוונה להתחמק ממס, 6 עבירות לפי סעיף 220(א) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש].

2. על-פי המתואר בעובדות כתב האישום המתוקן, **בין השנים 2009-2014 נהג הנאשם להבריח יהלומים מדרום אפריקה לישראל, לבקשת אחרים, וזאת מבלי שהיה לו רישיון לכך כדין. על-פי האישום הראשון שכתרתו "הברחה ומניעת דיווח", בתאריך 6.7.14 (להלן: "יום התפיסה"), נכנס הנאשם לישראל דרך נתב"ג כשבאמתחתו יהלומים בשווי של לכל הפחות 1,282,436 דולר ארה"ב (להלן: "היהלומים התפוסים") מבלי שהיה לו רישיון לכך. בנוסף, החזיק הנאשם בכסף מזומן בסך של 50,000 דולר ארה"ב (שווי ערך ל- 171,450 ₪ במועד התפיסה) (להלן: "הכסף התפוס"), מבלי שדיווח על כך בכניסתו לישראל.**

היהלומים התפוסים הם בגדר טובין שיבואם מוגבל. הכסף התפוס הוא בשווי המחייב דיווח בהתאם לחוק איסור הלבנת הון.

לאחר כניסת הנאשם לישראל דרך נתב"ג הוא עוכב בביקורת הדרכונים על-ידי משטרת ישראל, ובחיפוש שנערך בכליו נתגלו חלק מהיהלומים התפוסים. הנאשם לוה על-ידי נציג המשטרה למסלול האדום במכס, שם התבקש להצהיר על כל שנמצא באמתחתו ואשר דרוש הצהרה. הנאשם הצהיר רק על חלק מהיהלומים התפוסים. לאחר הצהרתו נלקח לבדיקה גופנית על ידי עובדי המכס שם נתגלו כלל היהלומים התפוסים והכסף התפוס.

על-פי המתואר בעובדות האישום השני שכתרתו "הברחות יהלומים" בין השנים 2009-2013 (להלן: "התקופה הרלוונטית לאישום השני") הבריח הנאשם עבור אחרים יהלומים מדרום אפריקה לישראל, ב-28 מקרים לכל הפחות (להלן: "היהלומים המוברחים"). חלק מהיהלומים אשר הוברחו במהלך התקופה הרלוונטית לאישום השני, היו יהלומי גלם אשר חלים עליהם הוראות צו יבוא חופשי, תשס"ו-2006 (להלן: "צו היבוא"). צו היבוא מעודכן מעת לעת ומחייב, בין היתר, הוצאת "תעודת קימברלי" שמטרתה זיהוי יהלומי גלם מיובאים ככאלה העומדים בדרישות התוכנית הבינלאומית לפיקוח ותיעוד יהלומי גלם אשר מקורם במדינות עימות באפריקה.

על-פי הוראות מנכ"ל משרד הכלכלה (התמ"ת) אין לייבא יהלומי גלם לישראל מבלי שמעריך בעמדת המכס יבדוק שלמשלוח מצורפת תעודת קימברלי תקפה. משלוח של יהלומי גלם אליהם לא צורפה תעודת קימברלי לא ישוחרר מהמכס ויכול אף להיות מחולט על ידי פקיד המכס.

היהלומים המוברחים הובאו לישראל על ידי הנאשם מבלי שהיה לו רישיון ומבלי שדיווח על כך לרשויות כנדרש על פי דין. במעשים המתוארים עבר הנאשם על הוראת המנכ"ל ובכך פגע במנגנון הקבוע בצו היבוא שתפקידו למנוע סחר ביהלומים שלא הוצאה עבורם תעודת קימברלי, וכן הבריח הנאשם טובין לישראל בכוונה להונות את האוצר או לעקוף כל איסור, וייבא יהלומים ללא רישיון כדין.

על פי המתואר באישום השלישי שכתרתו "השמטת הכנסה" בתקופה שבין השנים 2009-2014 עסק הנאשם בהברחת יהלומים לטובת אחרים בתמורה לקבלת שכר בגין כל הברחה (להלן: "תחום העיסוק"). בתקופה הרלוונטית הפיק הנאשם מתחום העיסוק הכנסה בסכום שלא פחת מ-1,852,610 ₪. הנאשם לא הוציא תיעוד חשבונאי בגין פעילות בהברחת יהלומים, ולא כלל את הכנסותיו מפעילות זו בספרי הנהלת חשבונות, ולא דיווח על כנסותיו בכל אחת משנות המס. בשנת 2009 - 696,175 ₪; בשנת 2010 - 167,993 ₪; בשנת 2011 - 480,003 ₪; בשנת 2012 - 246,707 ₪; בשנת 2013 - 133,251 ₪; בשנת 2014 - 128,481 ₪.

3. הצדדים הגיעו להסדר דיוני שלפיו הודה הנאשם בכתב האישום המתוקן. הוסכם כי ככל שמהטלפון הנייד של הנאשם אשר הוחזר להגנה, יעלה בידי ההגנה להפיק נתונים על כך שמדובר באחר מתוך האחרים המפורטים בכתב



האישום, הרי שההגנה תהיה רשאית להציג את הדברים במסגרת הטיעון לעונש, לאחר שתעביר לידי המאשימה את הדברים, והמאשימה תוכל לבדוק ולאמת אותם. בין הצדדים לא הייתה הסכמה לעניין העונש.

תסקיר שירות המבחן

4. על פי תסקיר שירות המבחן, הנאשם בן 67, נשוי בשנית ואב לילדים בגירים. עובד כממונה בטיחות בחברת גז. הנאשם בעל 12 שנות לימוד ותעודת בגרות. שירת בצה"ל כקצין. סיים תואר ראשון בחקלאות ותואר שני במנהל ציבורי. במהלך חייו עבד במגוון מקומות תעסוקה. אין לחובתו הרשעות קודמות. הנאשם לקח אחריות על ביצוע העבירות, והביע חרטה ובושה בגין. כעולה מתיאורו, בתקופת ביצוע העבירות היה בזוגיות עם אישה שהייתה צעירה ממנו, השניים ניהלו אורח חיים ראוותני, הכולל הוצאות כספים רבות לצורך טיסות וקניות שביצעה בת הזוג, אותן מימן הנאשם. בתקופה האמורה עבד הנאשם בדרום אפריקה והגיע לישראל באופן תדיר. הנאשם קיבל הצעה דרך מכר להעברת אבנים יקרות לישראל ולאחר מכן יהלומים, ועשה כן לאורך שנות ביצוע העבירות. לדבריו, עשה זאת לצורך מימון חובותיו והוצאותיו הרבות שנוצרו בעקבות הזוגיות שניהל ואורח החיים שלהם, לצד הידיעה כי מבצע דבר אסור. תיאר כי חשש שמא הוא עומד להיתפס.

שירות המבחן התרשם שברקע להתנהגותו של הנאשם עמדו עמדותיו הנותנות לגיטימציה להתנהלותו, דפוסי לקידום טובתו האישית, וקשייו בהצבת גבולות, כמו גם היותו זקוק לחיזוקים חיצוניים ולהערכת סביבתו ובעל צורך להפגין הצלחה והישגים. הנאשם הביע חרטה בגין התנהגותו, דבר שלא הצליח לעשות לאורך שנות ביצוע העבירות. הנאשם הדגיש את השינוי באורח חייו כיום ואת התובנות שאליהן הגיע ביחס להתנהגות עוברת חוק, אך הוא לא פנה לטיפול או לקבלת עזרה מקצועית. שירות המבחן התרשם שהנאשם משליך חלק מנסיבות ביצוע העבירה על בת הזוג שעמה חי אז, על דרישותיה הכלכליות, השפעתה עליו, ועל המעמד שהקנה לו הקשר עמה כאישה צעירה ממנו, כאשר על רקע זה רצה לעמוד בסטנדרטים הנדרשים מצידה.

כגורמי סיכון לקח שירות המבחן בחשבון את קשייו בשימת גבולות, התמשכות העבירות וקושי להכיר במהלך תקופה ממושכת בהשלכות מעשיו, קשריו המכשילים ונטייתו להשלכה חלקית של נסיבות ביצוע העבירה על אחרים. שירות המבחן זיהה עמדה המצמצמת מאחריותו, תוך קושי בהתבוננות מעמיקה אחר הרווח הרגשי והכספי ממנו נהנה ובהיסחפות כתוצאה מסכומי הכסף הגבוהים שקיבל, הסתרת התנהגותו מקרוביו, נטייה להאדרה עצמית והיעדר יציבות תעסוקתית. כגורמי סיכוי התרשם שירות המבחן מהעדר הרשעות קודמות, מעמדות נורמטיביות בתחומי חיים שונים, מחוויה משברית במסגרת ההליך המשפטי ומתחושת בושה מול משפחתו וסביבתו. ניכר כי כיום החל הנאשם להפנים את השלכות מעשיו, משלם מחירים בעיקר סביב דימויו עצמי ומעמדו ועדיין זקוק לחיזוקים חיצוניים. מצבו לא עולה כדי נזקקות טיפולית בתחום העבירות, ולכן לא יוכל להתירם מטיפול. **לאור התרשמות שירות המבחן מגורמי סיכון רבים, כמו גם חומרת העבירות, המליץ שירות המבחן לגזור על הנאשם ענישה מוחשית בדמות מאסר בפועל, אשר תהווה סנקציה מחמירה שתבהיר לנאשם את תוצאות מעשיו, תחברו למשמעותם של אלה ולאחריותו לאירועים המתוארים. כמו כן המליץ שירות המבחן על ענישה של קנס, אשר תתרום גם היא לחיבורו להשלכות מעשיו.**

ראיות המאשימה

5. כתב האישום המתוקן שהוגש נגד מר אשר חמאני (להלן: "**חמאני**") בת"פ (רמ') 33578-11-18 בעבירות של הברחת טובין, יבוא יהלומים ומניעת דיווח, בגין כך שהעביר לנאשם יהלומים בסך של כ-46,000 דולר וכן סך של 50,000 דולר. חמאני הורה לנאשם להכניס את היהלומים המוברחים והכספים לישראל ולהעבירם לידי מי מטעמו. הנאשם עשה כן וביום 6.7.14 נתפס עם היהלומים והכסף כמתואר בכתב האישום בתיק הנוכחי (ת/1).



פרוטוקול הדין וגזר הדין בעניינו של חמאני בת"פ (רמ') 33578-11-18. ב"כ הצדדים טענו כי חמאני נמצא בדרום אפריקה, מחובר לדיאליזה, ולא ניתן להביאו לישראל. חמאני מסר שהוא בן 75, והודה בכתב האישום בכך ששלח את הנאשם שיכניס לישראל יהלומים וכסף. חמאני הורשע בעבירות שיוחסו לו, ונדון במסגרת הסדר טיעון ל-12 חודשי מאסר על תנאי, קנס בסך 25,000 ₪ וחילוט היהלומים והכסף המזומן (ת/2).

נספח ב' לכתב האישום שבו פירוט ההכנסות שהפיק הנאשם באישום השלישי (השמטת הכנסה) בחלוקה לפי הפקדות בבנקים, תשלומי נסיעות, תשלומי משכנתא, והלוואות ע"ח בלדרות. **הלוואות על חשבון הבלדרות כלול בשנת 2009 בסך של 310,000 ₪ ממר מאיר ענבי (להלן: "ענבי") ובשנת 2013 סך של 14,440 ₪ מחמאני (ת/3).**

ראיות לעונש מטעם הנאשם

6. גב' גליה ברגמן - העידה כי היא מכירה את הנאשם במשך 4 שנים. הנאשם היה בן הזוג והבעל של שותפתה. היא עובדת סוציאלית בהכשרתה. הנאשם סיפר לה על הפרשה, ועל כך שהיה צריך לשלם כ-300,000 ₪ מס הכנסה, ולשם כך נדרש למכור דירה. היא הציעה לתת לו הלוואה, ובהמשך היא ובעלה נתנו לו הלוואה והנאשם החזיר אותה. יש לה אמון מוחלט בנאשם. הנאשם מאוד מתחרט ומצר על העבירה שביצע. הוא אדם אמין וישר. מדובר באדם חרוץ. זו הייתה מעידה, והוא לעולם לא יחזור על כך.

7. גב' סמדר קינן - העידה כי היא גרושתו של הנאשם. מכירה אותו משנת 1977. הם גרו באפריקה ואח"כ בישראל. התגרשו בשנת 2005. הם נמצאים עד היום בקשר טוב וחברי. כיום הנאשם בנה משפחתיות שטובה לו. הנאשם הוא אדם נפלא, אהוב ועוזר לזולת.

8. גב' מור קינן - העידה כי היא בתו של הנאשם. בת 33. היא חלתה לפני כמה שנים, וכיום היא בריאה. בתקופת מחלתה הנאשם היה לצדה וטיפל בה. המעשים שבהם הורשע הנאשם אינם מייצגים את מי שהוא. הנאשם מצטער על מעשיו. בני המשפחה כעסו על הנאשם בשל ביצוע העבירות. כיום היא משוכנעת שהנאשם לא יחזור על מעשיו.

9. גב' אתי גת - רעייתו של הנאשם. הם בזוגיות מזה כ-4 שנים. הוא סיפר לה בצורה כנה על המעשים החמורים שביצע, והוא מאוד הצטער על כך. הוא למד לקח ומבין את הטעות שעשה, ולא יחזור על כך. הוא מכה על חטא. כיום יש לו מקום עבודה מסודר והוא עובד מבוקר עד לילה. הוא למד והפנים, ולקח אחריות מלאה על מעשיו.

10. מר איתי קלמי - קרוב משפחה של הנאשם. טייס באל על ובטיסת כיבוי אש. הם עבדו יחד באותה חברה. הנאשם הוא חבר טוב, מנהל טוב. הנאשם היה בעל תפקיד משמעותי בטיסת כיבוי האש כמנהל מבצעי קרקע ואחראי בטיחות. משוכנע שהנאשם לא יעשה זאת שוב.

11. מר יורם מלקימן - חברו של הנאשם משנת 1980. הם עבדו יחד במנהל מקרקעי ישראל כפקחי קרקעות ונותרו חברים. סייע לנאשם כלכלית. הנאשם הפנים את חומרת מעשיו, ולעולם לא יעשה דבר כזה שוב. הנאשם הוא אדם הגון.

12. 1/1 - התכתבות בין הנאשם לבין ענבי, כולל תיאום פגישות ביניהם בשנת 2014 עד למועד תפיסתו של הנאשם.

13. אישור מטעם רואה חשבון ערן גבאי שלפיו במהלך שנת 2017 התקיימו דיונים בתיק של הנאשם מול רשויות המס עוד בטרם התקבלה החלטה להגשת כתב אישום נגדו. סוכם שהנאשם ישלם סך של 300,000 ₪ וכי לאחר



שיעודכנו השומות בתיקו ניתן יהיה לבטל את כלל חובותיו בתיק. הסכום שולם בהתאם להסכם ובכך הוסרו מחדליו בתיק במס הכנסה.

14. אסופת מסמכים - אישור צה"ל משנת 2002 שהנאשם, אז קצין בדרגת סרן, רשאי לעבוד כנפי צניחה וכנפי צוות אויר; צילום מתוך חוברת ובה דברי הנאשם באשר לנכונותו לשרת בתחום מסוים בצבא, תיאור הקורס ושירות המילואים; אישור דרגה - רב סמל בכיר מיוחד של אגף מבצעים, שיטור וקהילה במשטרת ישראל בהיות הנאשם מתנדב במשמר האזרחי; אישור משנת 2012 סיום לימודים לתואר בוגר בחוג למדעי בעלי חיים מטעם הפקולטה לחקלאות באוניברסיטה העברית; סיכום רפואי ומסמכים רפואיים מהשנים 2016-2017 בעניין בנו של הנאשם; מכתב המלצה משנת 2010 ממנהל בחברה בה עבד הנאשם כממונה על הבטיחות בעבודה; מכתב המלצה משנת 2019 ממר תומר ענבר טייס ראשי כיבוי אש - אשר עבד עם הנאשם בחברה.

טיעוני הצדדים

15. לטענת ב"כ המאשימה, עו"ד אוריין רוזנטל, כתב האישום בו הורשע הנאשם מגולל מסכת אירועים שנפרשה על פני שש שנים במסגרתם ביצע הנאשם עבור אחרים שורה של הברחות יהלומים, וזאת ללא רישיון יבוא יהלומים לישראל, ובניגוד לצו הפיקוח על היהלומים. יש לקבוע מתחם אחד לכלל עבירות ההברחה, ומתחם נפרד לעבירות המס. הנאשם קיבל שכר עבור ההברחות במשך שנים, והעלים את ההכנסה. עבירות המס שנמשכו על פני שש שנים היו עומדות על כנן, אף אילו יבוא היהלומים היה נעשה כדין. הערך החברתי המוגן ביבוא היהלומים והחייב בתעודת קימברלי ובעמידה בתהליך קימברלי הוא להסדיר מערכת אמינה הבוחנת את הסחר ביהלומי גלם ומונעת מסחר ב"יהלומי דמים" תוך תיעוד תנועתם של יהלומי הגלם בעולם. ההליך הדורש תעודת קימברלי נועד למוטט את הבסיס הכלכלי של המיליציות המורדות ביבשת אפריקה אשר רומסות את זכויות האדם במדינות בהן הן פועלות, ומשתמשות במכירת היהלומים למימון נשק ופעולות צבאיות. פעולות המורדים באותן מדינות גוזלות את משאבי אותן מדינות וכתוצאה מכך מגבירות בהן עוני ואלימות. אי עמידה בדרישות של הליך קימברלי עלולה לפגוע בענף היהלומים הישראלי כולו, שכן קיים חשש כי מדינות החברות לא יוכלו לקיים קשרים מסחריים עם ישראל. במסגרת הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, מדובר בעבירות שקדם להן תכנון. לא ניתן להבריא יהלומים מאפריקה מספר רב של פעמים ללא תכנון מוקדם. הנאשם יכול היה לעצור במשך שש השנים בכל פעם ולהפסיק את מעשיו, אך בחר שלא לעשות כן. כך, בחיפוש הראשוני שבוצע בכליו של הנאשם לא התגלו כל היהלומים והכסף. הסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את העבירות הן כלכליות גרידא. מהתסקיר עולה שהנאשם היה מצוי במערכת יחסים עם אישה צעירה ממנו, והם חיו באורח חיים ראוותני שדרש ממנו כספים רבים למימון ההוצאות. הנזק שהיה צפוי להיגרם ונגרם מביצוע העבירות הוא בעיקר למנגנון הדיווח לרשויות המכס ומנגנון הפיקוח על יבוא יהלומי גלם.

בכל הנוגע לחלקו של הנאשם ביחס למעורבים אחרים - לא ניתן לגזור גזירה שווה בין עניינו של הנאשם למעורבים האחרים. בנוגע לענבי, אשר לטענת ב"כ הנאשם היה מעורב בפרשה, הרי שהתיק נגדו נסגר לאחר שימוע לאור קשיים ראיתיים משמעותיים. הנאשם נתפס בשדה התעופה עם היהלומים והכסף, ובחקירתו הודה בביצוע העבירות כמפורט בכתב האישום. בעקבות גרסתו בחקירה נפתחה חקירה נגד מעורבים אחרים בפרשה, אך התיקים נסגרו משום שלא נמצאו די ראיות הקושרות אותם לעבירות, וכך גם בעניין ענבי. ענבי אינו עד מדינה, ואף נדון בתיק אחר, שבו המאשימה ביקשה להחמיר בעונשו ולהטיל עליו 30 חודשי מאסר בפועל, בגין פרשיה אחרת, ומכאן שאין המדובר במי שהמאשימה חפצה ביקרו. באשר לחמאני, מדובר במי שהורשע בכך שהבריא יהלומים בשווי 46,000 דולר, כלומר בשווי של 3.6 אחוז מהיהלומים שהבריא הנאשם, ובהברחה אחת ויחידה. בעניינו אין התייחסות ליהלומי גלם ולתעודת קימברלי, בשונה מכתב האישום נגד הנאשם. חמאני מתגורר בדרום אפריקה, תושב חוץ, שלא היה יכול להגיע למשפטו בשל סיבות רפואיות קשות, ולכן המאשימה הסכימה לעונש מאסר על תנאי, קנס וחילוט. חלקו של הנאשם חמור באופן משמעותי מחלקו של חמאני. לכן, אין המדובר באכיפה בדרגית. מעבר לכך, הנאשם הודה והורשע בכך שבמשך 5 שנים הבריא



לפחות 28 פעמים יהלומים מדרום אפריקה לישראל וכן בעבירות מס שבוצעו במשך 6 שנים. תפיסתו של הנאשם בנמל התעופה עם יהלומים וכסף על גופו כמו גם הודאותיו בחקירה ביססו תשתית ראייתית מוצקה בשונה מהמצב הראייתי הקיים בנוגע לחשודים האחרים. אין מקום לטענה נגד המאשימה שסירבה לבצע השלמות חקירה לאחר הכרעת הדין, הואיל והבקשה הייתה בניגוד למתווה שהוסכם. מעבר לכך, הוצע שבמקום להעביר את הטלפון לידי ההגנה, המאשימה תבצע השלמות חקירה, אולם ההגנה סירבה לכך. לא הוכחה אכיפה בררנית מול ענבי, שהוזמן לשימוע, הציג ראיות והתקבלה החלטה שלא להגיש נגדו כתב אישום. על רקע האמור והפסיקה הנוהגת, עתרה המאשימה בעבירות ההברחה ומניעת הדיווח למתחם עונש הנע בין 12 ל-36 חודשי מאסר בפועל, לצד מאסר מותנה וקנס הנע בין 100,000 ל-150,000 ₪.

באשר לעבירות המס - בתי המשפט מתייחסים בחומרה רבה למבצעי עבירות אלה, אשר שולחים ידם לקופה הציבורית ופוגעים בערך השוויון. עבירות המס מובילות לפגיעה בסדר החברתי, לשיבוש הפעולה התקינה של מנגנון גביית המיסים, לפגיעה בקופה הציבורית והטלת מעמסה כספית מוגברת על כלל הציבור. מידת הפגיעה בערכים המוגנים היא חמורה לנוכח היקף השמטת הכנסה בסך של 1,850,000 ₪. מובן שהכנסה הנובעת מכספים שקיבל הנאשם עבור ביצוע העבירות, היא הכנסה שקשה לאתרה על ידי הרשויות. הנאשם ביצע סדרה ארוכה של עבירות באופן שיטתי במשך 5 שנים. נסיבות העבירה מעידות על תכנון מוקדם. הנאשם הבין שביצע עבירות וחשש להיתפס. הנזק שצפוי היה להיגרם ואף נגרם מביצוע העבירה, אינו מסתכם רק בשווי המס שהושמט מקופת המדינה, אלא בעיקר פגע במנגנון הדיווח של רשויות המס וגרימת נזק תודעתי לציבור. המחדל האזרחי בתיק זה הוסר, והמשמעות בכך היא לצורך גזירת הדין בתוך מתחם העונש בלבד, בשעה שמדובר במאמציו של הנאשם לתיקון תוצאות העבירה - נסיבה שאינה קשורה בביצוע העבירה. על רקע האמור והפסיקה הנוהגת, עתרה המאשימה למתחם עונש הנע בין 14 ל-24 חודשי מאסר בפועל בנוסף לקנס משמעותי הנע בין 100,000 ל-200,000 ₪ בגין עבירות המס. הנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה מובילות למסקנה שיש למקם את עונשו של הנאשם בתחתית מתחם העונש שכן המחדל האזרחי בתיק הוסר, הנאשם שיתף פעולה עם רשויות אכיפת החוק כבר בשלב החקירה, והודה בכתב אישום מתוקן. הוא נעדר עבר פלילי.

בכל הנוגע לטענה בדבר שיהיו בהגשת כתב האישום, העבירות הסתיימו בשנת 2014, התיק הועבר לפרקליטות בשנת 2015 ואולם נדרשו השלמות חקירה עד לשנת 2017. הליכי השימוע נמשכו מחודש נובמבר 2017 ועד לחודש נובמבר 2018 עת הוגש כתב האישום. בזמן זה התקבלו חומרי חקירה נוספים אשר הצריכו זמן לימודם והוצאת תעודת חיסיון. לכן, אין מדובר בשיהוי ניכר, ויש לתת את הדעת לחלוף הזמן מעת ביצוע העבירות בקביעת העונש בתוך המתחם.

ככלל בעבירות כלכליות יש לתת עדיפות לשיקולי הרתעה כדי לשרש את התופעה ובמקרה זה יש להחמיר בעונשו של הנאשם שכן מדובר בעבירות שבוצעו לשם רווח כספי. על בית המשפט לשקול את חומרת העבירות אל מול אפשרות הגילוי - ככל שהעבירות קשות יותר לגילוי יש חשיבות להחמרת העונש. החשיבות להחמרת העונש עולה גם בשל העובדה שהנאשם הסתיר את מעשיו במשך 6 שנים עד לתפיסתו על ידי הרשויות. יהלומים הם פריט קטן שקל להבריחו ולהסתירו וערכו הכספי רב. יש חשיבות להרתעת הרבים בעבירות צווארון לבן שבהן החמרת הענישה היא גורם בר משקל בהרתעה. מחקרים מצאו כי אפקט ההרתעה הנלווה להחמרה בענישה הוא בעל משקל רב בהקשר של עבירות כלכליות, בבחינת יראו וייראו. שאלת השיקום אינה רלוונטית במקרה זה ושירות המבחן בעצמו נמנע מהמלצה טיפולית ואף המליץ על עונש מאסר בפועל. מכאן שאין מקום לחרוג ממתחם העונש משיקולי שיקום. הכלל הוא שבעבירות שהמניע לביצוען הוא הרווח הכלכלי הצפוי, יש להטיל ענישה שתהפוך את העבירה לבלתי משתלמת, ותרתיע אחרים. לכן יש חשיבות בהטלת קנס בשיעור ממשי אשר ירתיע אחרים. שירות המבחן אף סבר שגזירת קנס בנוסף לעונש מאסר תתרום לחיבורו של הנאשם להשלכות מעשיו. לאחר שנשמעו עדויות בני משפחתו, נראה שלנאשם ישנה סביבה תומכת שלא תפנה לו את הגב אם בית המשפט יגזור עליו עונש משמעותי. המאשימה עתרה למקם את עונשו של הנאשם בתחתית מתחם העונש ולגזור עליו 14 חודשי מאסר בגיל עבירות ההברחה ו-16 חודשי מאסר בגין עבירות המס, וזאת במצטבר כך שיוטלו על הנאשם 30 חודשי מאסר בפועל בגין כלל העבירות. כמו כן מאסר על תנאי וקנס שלא יפחת



מסך של 150,000 ₪.

16. לטענת ב"כ הנאשם, עוה"ד ניר ישראל ושחר שוורץ, לא ניתן להתייחס לאמור בתסקיר שירות המבחן בנוגע לנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, הואיל ומדובר במסקנות של שירות המבחן, ולא במידע שנמסר על-ידי הנאשם. כתב האישום תוקן לעבירות שבסמכות בית משפט השלום. מדובר באירוע אחד מתמשך שבו אישום המס הוא תמונת מראה של אישום ההברחה. המאשימה פעלה באכיפה בררנית. הנאשם פעל עבור ענבי ומי מטעמו. חמאני הוא שותפו של ענבי בדרום אפריקה, ומפרוטוקול הדיון של חמאני עולה שהיהלומים והכסף באישום הראשון בתיק הנוכחי הם אותם היהלומים והכסף שבגינם הורשע חמאני. על פי כתב האישום בו הודה חמאני, הוא מחולל הפשיעה. הוא הודה בכך שהרצון להעביר את הכסף והיהלומים היה שלו, ההנחיה הייתה שלו והוא הנהנה ממעשי העבירה. סכום הכסף בכתבי האישום הוא זהה ומכאן יתכן שכל היהלומים היו שלו. אף שמדובר באותם יהלומים בכתב האישום בעניין חמאני, אין אזכור של תעודת קימברלי. מדובר בכתבי אישום חופפים. המאשימה לא הודיעה מבעוד מועד להגנה על כתב האישום שהוגש נגד חמאני ועל הרשעתו, ובכך פגעה בהגנה בשלב גיבוש הסדר הטיעון. באשר לטענת המאשימה לפער הראייתי בין הנאשם לחמאני, טועה המאשימה שכן לשם הרשעת נאשם בהסתמך על הודאתו דרושה תוספת ראייתית מסוג דבר מה נוסף ואילו לשם הרשעת אחר על פי אותה הודאה, לא דרושה כל תוספת ראייתית. בענייננו לא רק שקיימת גרסה המפלילה אחר, בנספחי כתב האישום קיימות ראיות מסוג סיוע - מימון הנסיעות על ידי ענבי. העובדה שענבי מימן את כל הנסיעות המפורטות בנספח א' לכתב האישום והעובדה שמימן הלוואות בחשבון הבלדרות, הן ראיות מסוג סיוע. למרות כל האמור, בחרה המאשימה שלא לנקוט בהליכים נגד ענבי, ולהסתפק בענישה של מאסר על תנאי וקנס נגד חמאני, שניהם מחוללי הפשיעה. בעניין חמאני, מצבו הבריאותי, כמו גם העובדה שהוא שהה בדרום אפריקה במהלך משפטו, הובילו להסדר הטיעון המקל שנערך עמו. בעניינו של ענבי בפרשה אחרת, ת"פ 42750-10-15, ניתן פסק דין ויוחסו לו עבירות במסגרת פרשה רחבת היקף ומורכבת, הוגש כתב אישום בעבירות של הוצאת חשבוניות פיקטיביות, בהיקף של 5.5 מיליון ₪ וזיוף חשבוניות פיקטיביות בהיקף של 16 מיליון ₪ מבלי ששולם מס, ועבירות מרמה הקשורות בדווח על שכר פועליו. עבירות הרבה יותר חמורות, המאשימה עתרה למתחם של 30-60 ובית המשפט קבע מתחם הנע בין 12-36 וענבי נדון לעונש של שנת מאסר וקנס בסך 1.5 מיליון ₪, ולא הוגש ערעור על ידי המאשימה. המאשימה לא פעלה כנדרש בבדיקת הטלפון הנייד של הנאשם, ורק בדיקה של ההגנה הצליחה לשחזר חלק מההתכתבויות בין הנאשם לענבי, אשר נמחקו, על פיהן, הנאשם נפגש עם ענבי על ספסל בתחנת דלק ובמקומות נוספים שאינם מעידים על משהו נורמטיבי. ביום המעצר, קיימת התכתבות אז הודיע הנאשם לענבי על תקלה. ענבי ענה לו: "אתה בטוח? השאר בסדר?" שאלה שמוכיחה שענבי הוא בעל אינטרס להצלחת מעשה ההברחה. ענבי לא מסתפק בתשובת הנאשם ושואל: "נשבע?". מעורבותו של ענבי שזורה בכל כתב האישום שכן באישום השני, כל הטיסות של הנאשם, שהיו הבסיס לאישומי ההברחה, מומנו על ידי ענבי. ענבי מימן את הטיסות המפורטות בנספח א' לכתב האישום. גם באישום השלישי, מעורבותו של ענבי שזורה, ועל פי הטבלה המופיעה בנספח ב' לכתב האישום, ענבי הוא זה שנתן את ההלוואות. מכאן שכל כתב האישום משקף תוצר פעילות עבריינית עבור ענבי ובשולי הדברים עבור חמאני. מוסכם שהיהלומים אינם בבעלות הנאשם וחלק קטן מהם שייכים לחמאני, כך שיש להסיק שיתר היהלומים שייכים לענבי. המאשימה בחרה להטיל את מלוא חומרת העבירות על השליח שביצע את הפעולה ולא על הנהנה העיקרי מאותן עבירות ובכך נהגה באכיפה בררנית. המאשימה בחרה לייחס לנאשם את החומרה של היעדר תעודת קימברלי, אף שבפועל חלק מהיהלומים שייכים לחמאני, ואילו לגביו לא יוחסה עבירה שנוגעת לתעודה זו. בשל האמור יש לקבוע מתחם עונש מקל. בית המשפט העליון קבע בע"פ 4621/14 גוטסדינר נ' מדינת ישראל (1.3.17) (פיסקה 50) שעצם העובדה כי תיתכן פגיעה בתחושת הצדק כאשר מוגש כתב אישום רק נגד חלק מהמעורבים, יש בה כדי להצדיק שינוי מתחם ענישה לקולה. באשר לאישום בגין עבירות מס, הנאשם הסיר את המחדל בפני רשויות המס עוד לפני שידע שיינקט נגדו הליך פלילי, ובכך הנאשם פעל לרפא את הפגיעה בערך החברתי כתוצאה מהתנהגותו. לשיטת ההגנה יש לכך להשפיע על קביעת מתחם העונש. מדיניות הענישה בעבירות הברחה מסוג זה ואף חמורות מכך, מסתיימות ככלל בעיצומים כספיים וללא הליך פלילי. אישום זה לא היה בא לעולם ללא שיתוף הפעולה וההודיה המפורטת של הנאשם.



בהתאם למדיניות הענישה בעבירות לפי פקודת מס הכנסה יש לתת את הדעת לסכום שנגרע מהקופה הציבורית. בעניינו של הנאשם מדובר בסך של 300,000 ₪, כך שניתן היה לסיים את התיק בכופר. ההגנה עתרה לקבוע מתחם עונש הנע בין מאסר על תנאי וקנס ועד לעונש שירוצה בעבודות שירות.

באשר לקביעת עונשו של הנאשם בתוך מתחם העונש, ההגנה מצטרפת לעמדת המאשימה שיש לקבוע את עונשו בתחתית מתחם העונש ולשיטת ההגנה יש מקום לחרוג לקולה משיקולי שיקום. הנאשם גדל להורים ניצולי שואה, ונסיבותיו המשפחתיות היו קשות. הנאשם התגייס לצבא, שירת כקצין ובמילואים הגיע לדרגת רב סרן. תפקידו האחרון במילואים היה קצין אג"מ ביחידה לאיתור נעדרים בחיל האוויר. רוח הניתנה של הנאשם באה לידי ביטוי גם בהתנדבותו במסגרת המשמר האזרחי. הנאשם סיים תואר ראשון בפקולטה לחקלאות ותואר שני במנהל תעופתי באוניברסיטה מארה"ב. בשנת '78 הנאשם נישא ונולדו שלושה מילדיו. בסוף שנות ה-80 העתיק מגוריו לקניה, שם הקים חווה חקלאית ושם נולדה בתו הקטנה. בעת שהנאשם היה בן 45 אחיו נהרג בפיגוע דריסה ובעקבות כך החלה הדרדרות במצבו של הנאשם והחלו הממשקים עם ענבי ושותפיו. לפני כ-9 שנים גילו שבתו הקטנה חלתה בסרטן ובאותה התקופה הנאשם היה שם עבורה. לפני כ-3 שנים אבחנו גם את בנו כחולה בסרטן. ענישה מחמירה עלולה לגרום לנזק לו ולבני משפחתו, בשל הרחקתו מהם. זו הסתבכותו הראשונה. הנאשם שיתף פעולה באופן מלא עם חוקריו, ואמירותיו הביאו לפתיחת הליכים כנגד 18 חשודים חלקם מחוללי הפשיעה. הוא הודה אף בבית המשפט ולא ניהל הליך הוכחות. הנאשם החל לעבוד במערך הקמה של טייסת הכיבוי של מדינת ישראל. לפני שנה החברה פשטה את הרגל והנאשם בגיל 66 מצא עבודה של ממונה בטיחות בפרויקט הגז הטבעי. יש לו סביבה תומכת ונורמטיבית. המאשימה השתתה בקיום ההליכים הפליליים נגד הנאשם, אשר נתפס לפני 6 שנים בשנת 2014. כתב האישום הוגש רק בשלהי שנת 2018, ארבע שנים וחצי לאחר תחילת החקירה. בהתאם להנחיית היועמ"ש 4.1202 היה על המאשימה לעשות זאת לכל היותר תוך 18 חודשים, ובשל כך נגרם לנאשם עינוי דין. הנאשם עבר הליך שיקומי והטלת מאסר בפועל תרחיק ממנו את סביבתו התומכת ותחשוף אותו לסביבה עבריינית.

17. הנאשם טען כי הוא לוקח אחריות מלאה על מעשיו. הוא לקח אחריות מהרגע הראשון ושיתף פעולה באופן מלא בחקירה, ואף הציע לשמש עד מדינה. הוא מכר את כל מה שהיה לו כדי להסדיר את החוב האזרחי למס הכנסה. בחודש אוקטובר ימלאו לו 67, נמצא בשליש האחרון של חייו, עסוק בטיפול בבנו. אינו יכול לכפר על מעשיו, עשה שטויות, עבירות שמובן שעליו להיענש עליהם. מבקש את רחמי בית המשפט כך שיוכל לשקם את חייו.

דין - קביעת מתחם העונש ההולם

18. כתב האישום מתאר אמנם ריבוי מעשים, אשר כוללים הברחת יהלומים ב-29 פעמים שונות (פעם אחת באישום הראשון, ו-28 פעמים באישום השני), וכן השמטת הכנסה במשך 6 שנים, ואולם מדובר במעשים אשר יש ביניהם קשר ענייני הדוק, ומכאן שיש לראותם כאירוע אחד מתמשך, ולקבוע בגינו מתחם עונש הולם אחד. עבירות המס אמנם שונות מבחינה הערכים המוגנים בהן מעבירות הברחת היהלומים, אך מדובר בהשמטת ההכנסות אשר נבעו כולן מהברחת היהלומים, ובשל כך סבורני כי יש לראות אף עבירות אלה כחלק מאותו אירוע מתמשך אחד.

19. **הערכים החברתיים** שנפגעו מביצוע העבירות הקשורות בהברחת טובין, הם סמכותה של המדינה להסדיר את יבוא היהלומים לתחומה. יבוא והברחת יהלומי גלם ממדינות אפריקה מבלי לעמוד בתהליך קימברלי פוגע בתכלית התהליך שנועד למנוע יבוא יהלומים הנמכרים על ידי מיליציות שונות ומכירתם המשמשת למימון רכישת נשק ופעולות צבאיות, ובשל כך מכונים יהלומים אלה "יהלומי דמים". הבאת יהלומים ללא הליך קימברלי לישראל עלולה לפגוע במסחר בתחום זה עם מדינות אחרות בעולם המחויבות להליך קימברלי ולפגוע בתחרות שוויונית במסחר.

הערכים החברתיים שנפגעו מעבירת השמטת הכנסה הם הפגיעה בקופת המדינה ופגיעה בערך השוויון בתשלום מס.



בתי המשפט חזרו והדגישו את החומרה שבה יש להתייחס לעבריינות כלכלית בכלל ולעבריינות מס בפרט. זאת נוכח התוצאות ההרסניות שלהן למשק, לכלכלה ולחברה, ונוכח הפגיעה הקשה של עבירות אלה בערך השוויון בנשיאת נטל המס שנדרש לצורך מימון צרכי החברה. המשמעות של העלמת מס על-ידי אדם אחד, היא שיתר החברים בחברה נדרשים לשלם מס נוסף, או שכל חברי החברה יקבלו מהמדינה שירותים פחותים. מדובר בעבירות שהן קלות לביצוע וקשות לאכיפה ומשכך יש לנקוט ביד קשה כנגד עברייני המס ולהשית ענישה המבכרת את אינטרס ההלימה. עבירות המס פוגעות אף במרקם החברתי ובסולידריות החברתית. על יסוד גישה זו, ואף בשל הקושי הרב שבחשיפת עבירות אלה, התוותה בפסיקה מדיניות ענישה, אשר לפיה יש לגזור את דינם של עברייני המס תוך עדיפות לשיקול הגמול, ולבכרו על פני נסיבותיו האישיות של הנאשם. בעניין זה ראו ברע"פ 977/13 **אודיזי נ' מדינת ישראל** (20.2.13); רע"פ 5308/18 **ג'בארין נ' מדינת ישראל** (18.7.18); רע"פ 2259/16 **חנוכייב נ' מדינת ישראל** (2.5.16); רע"פ 2638/13 **עובדיה נ' מדינת ישראל** (28.4.13).

20. חומרת העבירות בהן הורשע הנאשם נלמדת גם מהעונש המרבי שקבע המחוקק בצדן. עבירה של **הברחת טובין**, לפי סעיף 211(א)(1) לפקודת המכס דינה **שלוש שנות מאסר וכפל הקנס** הקבוע בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין. עבירה של **יבוא יהלומים** שלא לפי רישיון בכתב לפי סעיף 7(א) לפקודת היבוא דינה **מאסר שנתיים** או **קנס פי שלושה משווי הטובין** או משווי אמצעי ההובלה ששימשו להובלתם, הכל לפי הסכום הגדול יותר. בעבירה של **מניעת דיווח** לפי סעיף 3(ב) לחוק איסור הלבנת הון דינה **מאסר חמש שנים** או **קנס פי שמונה** מהקנס האמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין. בעבירה של **מרמה עורמה ותחבולה בכוונה להתחמק מתשלום מס**, דינה מאסר **שבע שנים** או **קנס** כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין ופי **שניים מסכום ההכנסה שהעלים**, שהתכוון להעלים או שעזר להעלים, או שני העונשים כאחד.

21. בחינת **מידת הפגיעה בערך המוגן** מובילה למסקנה כי הפגיעה היא ברף בינוני. הנאשם ביצע עבור אחרים שורה של הברחות יהלומים, האחת שבגינה נתפס עם היהלומים בסך של 1.2 מיליון דולר, וכסף בסך 50,000 דולר, ו-28 מקרים נוספים של הברחות יהלומים אשר נמשכו על פני שש שנים, כל זאת עבור אחרים, ללא רישיון יבוא יהלומים לישראל, ובניגוד לצו הפיקוח על היהלומים. בנוסף, הנאשם השמיט הכנסות בגין יבוא היהלומים הללו בסכום כולל של כ-1.85 מיליון ₪, גם זאת על פני שש שנים.

22. במסגרת **הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה**, יש לתת את הדעת לכך שמדובר בריבוי עבירות (29 מקרים של הברחת יהלומים) שנמשכו לאורך 6 שנים, כך שמוכן כי מדובר בעבירות שקדם להן תכנון. מבחינת חלקו היחסי של הנאשם בביצוע העבירות, הרי שהנאשם הבריח את היהלומים מספר רב של פעמים, ומכאן היווה גורם משמעותי בביצוע העבירה. עם זאת, הנאשם הבריח את היהלומים לבקשת אחרים ועבורם. הנאשם לא היה הבעלים של היהלומים, אלא פעל עבור האחרים, ומכאן שאינו הגורם הדומיננטי והמרכזי בביצוע העבירות. הנזק שהיה צפוי להיגרם ונגרם בפועל מביצוע עבירות אלה במשך שנים, בהברחת היהלומים, הוא בעיקר למנגנון הרשויות המכס ולמנגנון הפיקוח על יבוא יהלומי גלם. בעבירות המס קיים פוטנציאל נזק ממשי לקופה הציבורית ובכך לכל אחד מאזרחי המדינה ובפרט לציבור מוחלש הנזקק לשירותי המדינה. מעבר לכך עבירות אלה פוגעות בפעילות התקינה של מנגנון גביית המיסים, ערך השוויון והאמון שניתן לנישומים בדווחם העצמאי. הסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את העבירה הן בצע כסף. כפי שעולה מתיאורו של הנאשם לשירות המבחן, הנאשם היה במערכת יחסים זוגית ובני הזוג ניהלו אורח חיים ראוותני שדרש ממנו כספים רבים למימון ההוצאות, ובשל כך התפתה לביצוע העבירות.

23. בחינת **מדיניות הענישה הנוהגת** בעבירות של הברחת טובין בהיקפים דומים ובעבירות של השמטת הכנסה בהיקפים דומים מעלה כי במקרים דומים הוטלו על נאשמים עונשים במנעד רחב כמפורט להלן:

בעבירות לפי פקודת מס הכנסה



א. ברע"פ 3711/13 **הושיאר נ' מדינת ישראל** (16.7.13), דחה בית המשפט העליון בקשת רשות ערעור של נאשם אשר הורשע בעבירות שונות על פקודת מס הכנסה. במשך 4 שנים הנאשם ניהל עסק עצמאי בתחום השיפוצים והכנסותיו עמדו על כ-2.7 מיליון ₪. בשנתיים הראשונות הגיש דוחות חלקיים למס הכנסה ובשנתיים האחרונות לא הגיש דוחות בכלל בכוונה להשתמט מתשלום מס הכנסה. הנאשם בעל עבר פלילי בעבירות שונות, נסיבות חייו קשות והוא עבר הליך שיקום בשירות המבחן ולא הסיר את המחדל, נדון לעונש של 24 חודשי מאסר בפועל, קנס בסך של 10,000 ₪ וענישה נלווית. בית המשפט המחוזי קיבל חלקית את ערעור הנאשם ונתן דעתו למאמציו של הנאשם להסיר את המחדל והעמיד את עונשו על **18 חודשי מאסר בפועל**.

ב. ברע"פ 4659/20 **מורטוב נ' מדינת ישראל** (21.7.20), דחה בית המשפט העליון בקשת רשות ערעור של נאשם, אשר הורשע לאחר ניהול הוכחות בעבירות של זיוף מסמכים בנסיבות מחמירות, רישום כוזב במסמכי תאגיד, השמטת הכנסה ועבירות נוספות על פקודת מס הכנסה. הנאשם ואחר היו בעליה ומנהליה של חברה שהפעילה סופר מרקט, דווחו במרמה על העסקת עובדים ובכך הגדילו את הוצאותיה של החברה והקטינו את הכנסתה החייבת בהיקף של כ-2.1 מיליון ₪. בית משפט השלום קבע **מתחם עונש הנע בין 15 ל-30 חודשי מאסר בפועל** והטיל על הנאשם, אשר הסיר את מחדליו, עונש של **18 חודשי מאסר בפועל וקנס בסך 75,000 ₪**. ערעור הנאשם והמאשימה לבית המשפט המחוזי נדחו.

ג. ברע"פ 4233/16 **מור נ' מדינת ישראל** (4.7.16), דחה בית המשפט העליון בקשת רשות ערעור של נאשם, אשר הורשע על פי הודאתו בעבירות שונות לפי פקודת מס הכנסה. במשך 8 שנים הנאשם עסק במגוון תחומים, ובתקופה זו הנאשם והחברה שבבעלותו פעלו בדרכי מרמה על מנת להתחמק מתשלום מס. הסכום שהועלם על ידו עמד על כ-1.9 מיליון ₪. בית משפט השלום קבע **מתחם עונש הנע בין 12 ל-24 חודשי מאסר בפועל וקנס בסך שבין 40,000-100,000 ₪**. הנאשם נעדר עבר פלילי ובעל נסיבות אישיות וכלכליות מורכבות נדון לעונש של **12 חודשי מאסר בפועל וקנס בסך 50,000 ₪** לצד ענישה נלווית. בית המשפט המחוזי דחה את ערעור הנאשם על חומרת העונש ובית המשפט העליון דחה את הבקשה וקבע שעונשו של הנאשם מאוזן וראוי והדגיש את החומרה היתרה המאפיינת עבירות אלה.

ד. בבר"ע 4230/07 **אוחנה נ' מדינת ישראל** (18.6.07), נדחתה בקשת רשות ערעור של נאשם שהורשע על פי הודאתו בעבירות על פקודת מס הכנסה. הנאשם העלים הכנסות בסך של כ-1.2 מיליון ₪. במסגרת הסדר טיעון הסכימו הצדדים על עונש של 12 חודשי מאסר בפועל והמחלוקת ביניהם עמדה על ניכוי ימי מעצר בו היה נתון הנאשם בגין תיק חמור אחר. בית המשפט הטיל על הנאשם עונש של **12 חודשי מאסר בפועל** ללא ניכוי ימי המעצר מהתיק האחר וקנס בסך 25,000 ₪. בית המשפט המחוזי דחה את ערעור הנאשם ובית המשפט העליון דחה את בקשת הנאשם וקבע שצדקו הערכאות הקודמות שקבעו שעל הנאשם לרצות את מלוא התקופה, שעה שמדובר בעונש מקל מאוד כשמביאים בחשבון את חומרת העבירות והיקפן וכי ניכוי חלק מתקופת המעצר תביא להקלה בעונש שהייתה מהווה חריגה ממתחם הענישה המקובל.

ה. ברע"פ 7773/16 **חננאל נ' מדינת ישראל** (26.10.16), דחה בית המשפט העליון בקשת רשות ערעור של נאשם אשר הורשע על פי הודאתו בעבירות של השמטת הכנסה, הכנה של פנקסי חשבוניות כוזבים, מרמה, עורמה ותחבולה. הנאשם, פסיכולוג, השמיט מדוחותיו סכום כולל של כמיליון ₪, וניהל פנקסי חשבוניות כפולים. בית המשפט קבע **מתחם עונש הנע בין 8 ל-24 חודשי מאסר בפועל**.



הנאשם במצב רפואי וכלכלי קשה לא הסיר את מחדליו, נדון לעונש של **10 חודשי מאסר בפועל וקנס בסך 50,000 ₪**. בית המשפט המחוזי קבע בערעור כי מתחם העונש ראוי והולם ודחה את הערעור. בית המשפט העליון אישר את המתחם ואת העונש שהושת על הנאשם.

1. ברע"פ 4684/12 **גחלי נ' מדינת ישראל** (14.6.12), דחה בית המשפט העליון בקשת רשות ערעור של הנאשם אשר הורשע לאחר ניהול הוכחות בעבירות נגד פקודת מס הכנסה. הנאשם לא דווח למס הכנסה על הכנסות בסך של כ-1.2 מיליון ₪, והציג ללקוחותיו אישור מזויף של ניכוי מס במקור לצורך ניכוי מס מופחת. הנאשם לא הסיר את המחדל. הנאשם אדם מבוגר שמצבו הרפואי והכלכלי קשה נדון לעונש של 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות וקנס בסך **25,000 ₪**. בית המשפט המחוזי קיבל את ערעור המדינה והחמיר בעונשו ל-**12 חודשי מאסר בפועל**.

2. בעפ"ג (מח' י-ם) 35651-08-15 **כונבר נ' מדינת ישראל** (3.11.15), דחה בית המשפט ערעור נאשם אשר הורשע על פי הודאתו בעבירות על פקודת מס הכנסה. הנאשם עבד כקבלן בנייה ושיפוצים ובמשך 5 שנים לא דווח על הכנסות בסך של כ-2.1 מיליון ₪. בית המשפט השלום קבע **מתחם עונש הנע בין 15-36 חודשי מאסר בפועל ובין 50,000 ל-200,000 ₪ קנס**. הנאשם ללא עבר פלילי, לא הסיר את מחדליו, נדון לעונש של **18 חודשי מאסר בפועל וקנס בסך 60,000 ₪**.

בעבירות המכס והברחת טובין

א. ברע"פ 2663/19 **חב' אי ריידר מוטורס בע"מ נ' מדינת ישראל** (19.4.19), דחה בית המשפט העליון בקשת רשות ערעור של נאשמים אשר הורשעו לאחר ניהול הוכחות בעבירות של הברחת טובין ועבירות נוספות לפי פקודת המכס. הנאשמים ייבאו מכולה ודווחו שהיא מכילה אופניים. בבדיקת המכולה התברר שהיא מכילה אופניים חשמליים אשר חלות מגבלות על ייבואם ונדרשים אישורים שלא היו בידי הנאשמים. בית משפט השלום קבע **מתחם הנע בין 4 ל-12 חודשי מאסר בפועל**. הנאשם נעדר עבר פלילי ומצבו הרפואי מורכב נדון לעונש של 7 חודשי מאסר בפועל וקנס בסך 30,000 ₪. בית המשפט המחוזי קיבל באופן חלקי את ערעור הנאשמים והעמיד את עונשו של הנאשם על **6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות**. בית המשפט העליון קבע שהעונש אינו חורג מהענישה הנוהגת.

ב. בעפ"פ (מח' ת"א) 71803/05 **סמיון נ' מדינת ישראל** (10.5.07), בית המשפט קיבל חלקית את ערעור המדינה והחמיר את עונשו של נאשם אשר הורשע לאחר ניהול הוכחות בעבירות על פקודת המכס, חוק מס קניה וחוק מע"מ. הנאשם ניהל חברה ועסק בייבוא ומכירה של טובין. הנאשם הבריח קרטונים של סיגריות במכולה שהוצהר כי היא מכילה סירים. מס הקנייה על ייבוא הסיגריות הוא כ-2.6 מיליון ₪. בית משפט השלום הטיל על הנאשם עונש של **12 חודשי מאסר בפועל וקנס בסך 5,000 ₪**. בית המשפט המחוזי קיבל חלקית את ערעור המדינה, בכך שהעמיד את הקנס על **180,000 ₪**.

ג. בעפ"פ (מח' ב"ש) 12701-03-14 **קונקה נ' מדינת ישראל** (21.1.15), התקבל ערעורו של נאשם אשר הורשע לאחר הוכחות בעבירות של הברחת טובין, השתמטות מתשלום מכס, הגשת רשימון כוזב, מסירה הצהרה שאינה נכונה, הטעיית פקיד מכס, ועשית מעשה לחמוק מתשלום מס. הנאשם מנהל של חברה בע"מ, היא הנאשמת 2, עסק בייבוא מוצרי אלקטרוניקה, הצהיר על כוונה לייבוא מוצרים מסין לרשות המכס ובבדיקה פיזית של מכולת המשלוח עלה כי היא מכילה מוצרים שונים מאלו עליהם הוצהר מתוך כוונה להתחמק מתשלום מכס, מע"מ ומס קניה. בית המשפט קבע **מתחם עונש הנע בין 12 ל-18 חודשי מאסר בפועל**. הנאשם בן 63 במצב בריאותי לקוי כשההליך הפלילי בעניינו נמשך 11



שנים לאחר האירוע, נדון לעונש של 12 חודשי מאסר בפועל וקנס בסך של 120,000 ₪. בית המשפט המחוזי קבע שמדובר במתחם עונש סביר ואולם נוכח הימשכות ההליכים כמתואר, העמיד את עונשו על **8 חודשי מאסר בפועל**.

הגנה מן הצדק - אכיפה ברחב

24. **כללי** - טענת הגנה מן הצדק אשר קבועה בסעיף 149(10) בחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982, היא טענה אשר ביכולתה להוביל לביטול כתב אישום, ולחילופין, ככל שעוצמתה פחותה לקבל ביטוי לעניין העונש. בסוגיית מקומה של ההגנה מן הצדק בענישה בהתייחס לתיקון מס' 113 לחוק העונשין, ובשאלה האם ההגנה מן הצדק עשויה לקבל ביטוי רק בתוך מתחם העונש ההולם, או בקביעת המתחם ולחילופין בחריגה ממנו, ראוי להפנות לע"פ 7621/14 **גוטסדינר נ' מדינת ישראל** (1.3.17) (פיסקה 50) שם קבע כב' השופט נ' הנדל כדלקמן:

מהו הקשר אפוא בין טענה להגנה מן הצדק ותיקון 113 לחוק העונשין? התשובה לכך כפולה - מהותית ופורמאלית. במובן המהותי, יש חפיפה מסוימת בין שתי המסגרות והעניין מעיד על אחדות בתפיסה העונשית. מכאן נסיק שכשם שהגישה העונשית בשיטה הישראלית היא אינדיבידואלית, כך גם יישום טענת הגנה מן הצדק. ואולם לצד החפיפה החלקית, יש הבדלים מהותיים בין שתי המסגרות. החלת הדוקטרינה משמעותה היא, כפי שצינתי, שעוצמת הנסיבות העוטפות את רגע האירוע היא כזו שיש בה כדי להשפיע לא רק על הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, אלא אף על מעשה העבירה עצמו. במובן הפורמאלי, הדבר בא לידי ביטוי בכך שבעוד שההתחשבות בנסיבות העבירה שאינן קשורות בביצועה, על פי תיקון 113 לחוק העונשין, עשויה להשפיע רק על גזירת העונש בתוך המתחם שנקבע; החלת הגנה מן הצדק עשויה להשפיע אף על קביעת מתחם העונש עצמו, או ליתר דיוק, על נקודת ההתחלה ואף על נקודת הסוף של התוצאה העונשית.

כלומר, כפי שקבע כב' השופט הנדל, הגנה מן הצדק עשויה להשפיע על קביעת המתחם עצמו, ולא רק לקבל ביטוי בתוך המתחם.

לגישה שונה לפיה הגנה מן הצדק צריכה לשמש כחריגה מהמתחם, ולא בקביעת המתחם, ראו בהצעת חוק העונשין (תיקון מס' 128) (הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה), התשע"ו-2016.

בנסיבות המקרה דנן, סבורי כי יש בפגיעה בתחושת הצדק כדי להוביל להפחה מסוימת במתחם, אך לא עד כדי קביעה לפיה הרף התחתון של המתחם יכלול עונש של עבודות שירות.

25. **מן הכלל אל הפרט** - הנאשם טען להגנה מן הצדק בשל אכיפה ברחב שביצעה המאשימה, משלא מיצתה את הדין עם שני מעורבים נוספים: חמאני וענבי. בעניינו של חמאני, טענה ההגנה שהוגש כתב אישום המבוסס על אותה מסכת עובדתית בבסיס האישום הראשון נגד הנאשם, ממנו עולה שחמאני הוא השולח, מחולל העבירה, לעומת הנאשם שהוא השלוח שלו - בלדר להעברת היהלומים והכסף מחמאני לישראל. חמאני נדון בגין עבירות של הברחת טובין, יבוא יהלומים שלא לפי רישיון ומניעת דווח, במסגרת הסדר טיעון לעונשי מאסר על תנאי וקנס בסך 25,000 ₪. כתב האישום שהוגש נגד חמאני לא כלל סווגם של היהלומים כיהלומי גלם ומכאן שהוא לא הואשם באי עמידה בדרישות תקן קימברלי אף שמדובר באותם יהלומים. המאשימה טענה, לעומת זאת, שחמאני הורשע בכך שהבריא יהלומים בשווי של 3.6% מסך היהלומים שהנאשם הבריא וכן את הכסף המזומן שנתפס אצל הנאשם, בעניינו מדובר בהברחה יחידה בגינה הואשם בהברחת טובין, יבוא יהלומים ללא רישיון ומניעת דווח. חמאני מתגורר בדרום אפריקה ולא יכול היה להגיע למשפטו בשל מצבו הרפואי ולכן הסכימה המאשימה לטעון לעונש של מאסר על תנאי בלבד. הנאשם נתפס עם כמות יהלומים גדולה באופן משמעותי והוא הורשע בנוסף בכך שהבריא 28 פעמים נוספות

עמוד 12



יהלומים מדרום אפריקה לישראל וכן בעבירות מס חמורות. לטענת המאשימה, החלטותיה התקבלו בהתאם לתשתית הראייתית בכל תיק, כשהנאשם נתפס עם היהלומים בנמל התעופה והודה בחקירותיו ביתר הברירות. מכאן שאין מדובר באכיפה בררנית.

עיון בכתב האישום המתוקן בעניין חמאני מעלה שהכסף וחלק מצומצם מהיהלומים שנתפסו על הנאשם על פי עובדות האישום הראשון, נמסרו לו על ידי חמאני. מפרוטוקול הדיון בעניינו של חמאני בת"פ (רמ') 33578-11-18 מיום 18.7.19 עולה כי נערך הסדר טיעון שלפיו עתרו הצדדים למאסר מותנה וקנס. המאשימה טענה בדיון שמדובר בעבירה מתוככמת שבוצעה עבור כסף, כאשר האחר (הנאשם בתיק הנוכחי) העביר את הכסף והיהלומים, עבירה שקשה לאתרה ומכאן חומרתה. המאשימה טענה שם למתחם העונש הנע בין מאסר מותנה לבין שנתיים מאסר וקנס שבין עשרות אלפי ₪ ועד לחצי מיליון. על חמאני נגזר עונש של 12 חודשי מאסר על תנאי וקנס בסך של 25,000 ₪.

סבורני שכתב האישום בו הורשע חמאני אכן משקף את אותה מסכת עובדתית שעולה באישום הראשון בעניינו של הנאשם, אף שהיקף היהלומים שאותם הבריח הנאשם גדול באופן משמעותי. הוכח אפוא, שחמאני היה השולח של הנאשם ותפקידו של הנאשם היה בלדר בכל הקשור בכסף המזומן וכמות היהלומים שנשלחו.

אכן נראה שהמאשימה הקלה עם חמאני בהסדר הטיעון, ומשלא נטען לקושי ראייתי ומהעולה מפרוטוקול הדיון בעניינו, המסקנה היא שהמאשימה התחשבה בנסיבותיו האישיות והבריאותיות. משתפקידו של חמאני משמעותי יותר בהיותו המשלח, עולה פגיעה מסוימת בתחושת הצדק וההגינות, ובפרט שהמאשימה בטיעונה הדגישה את החשיבות שבהעדפת השיקול ההרתעתי על פי נסיבותיו האישיות של הנאשם. אמנם, לא ניתן להשוות בין הנאשם לחמאני, הואיל ולגבי חמאני הוגש כתב אישום המתאר אירוע יחיד של הברחת טובין בהיקף קטן משמעותית מהיקף היהלומים שנמצאו באמתחתו של הנאשם על פי עובדות האישום הראשון. מעבר לכך הנאשם הורשע ב-28 הברחות נוספות ובעבירות מס.

בכל הקשור לטענה ההגנה לפיה המאשימה פגעה בהגנתו של הנאשם במהלך המשא ומתן להסדר הטיעון, סבורני שאין מקום לקבל את הטענה מכיוון שההגנה יכולה הייתה לברר פרטים אלה אודות ההליך הפלילי ותוצאותיו בעניינו של חמאני בדרך של הגשת בקשה מתאימה לבית המשפט.

עוד יש לציין כי מערך השיקולים הפועלים בגיבושו של הסדר טיעון, ובפרט באשר לענישה, רחב יותר מזה הקיים בבוא בית המשפט לגזור את דינו של נאשם בהתאם לחוק העונשין (ראו דברי כב' השופט י' אלרון ברע"פ 1870/20 **גניש נ' מדינת ישראל** [17.3.20]).

26. באשר לטענות ההגנה הקשורות בהגנה מן הצדק אל מול ענבי - נגד ענבי לא הוגש כתב אישום בפרשה זו. נטען שעל אף שענבי היה מחולל העבירות בהן הורשע הנאשם, וקיימות ראיות למכביר בנספחים לכתב האישום, בחרה המאשימה שלא לנקוט כלפי ענבי הליך פלילי ואף לא לחייבו בשומות אזרחיות ויש בכך משום אכיפה בררנית כלפי הנאשם. לטענה ההגנה ענבי מימן את נסיעותיו החוזרות של הנאשם לדרום אפריקה, והוא למעשה מחולל העבירה והנהגה מפירותיה. בנוסף נטען על ידי ההגנה שיתרת היהלומים שנמצאו על גופו של הנאשם באישום הראשון ואשר לא יוחסו לחמאני כמי ששלח אותם, שייכים לענבי וזאת לאור הסכמת המאשימה שהנאשם אינו בעל היהלומים ודברי הנאשם בחקירותיו. לטענת ההגנה הודעות ששוחזרו ממכשיר הטלפון של הנאשם, אשר התקבל מהמאשימה בהתאם להסכמת הצדדים, מעידות על הקשר שבין ענבי לנאשם וכי הוא בעל היהלומים, ופניית ההגנה למאשימה לביצוע השלמות חקירה נענו בסירוב ובכך נמנעה מתפקידה לחקר האמת. ההגנה טענה שענבי נדון בגין תיק אחר בעל אופי כלכלי חמור יותר בגינו נדון לעונש של שנת מאסר. המאשימה לא ערערה על גזר הדין והסתפקה בעונשו. לטענת המאשימה התיק נגד ענבי נסגר לאחר שימוע לאור קשיים ראייתיים משמעותיים. בעקבות גרסת הנאשם בחקירותיו נפתחה חקירה כנגד מעורבים נוספים אך התיקים נסגרו כיוון שלא נמצאו די ראיות הקושרות אותם לעבירות. ענבי נדון



בתיק אחר בגין פרשיה שונה, והמאשימה בקשה להחמיר בעונשו ומכך ניתן ללמוד שהמאשימה אינה חפצה ביקרו של ענבי.

באשר לטענת ההגנה המבוססת על פלטי ההודעות הטלפוניות בין הנאשם לענבי וכן בהתבסס על נספחי כתב האישום, סבורני שההגנה הרימה את הנטל והוכיחה שבין הנאשם לענבי קיים קשר ממשי, וקיומו של הקשר ביניהם בסמוך לתפיסתו של הנאשם מצביע על קשר לכאורה במעשי הנאשם. כמו כן אין מחלוקת בין הצדדים שענבי היה זה שמימן את מרבית נסיעותיו של הנאשם לחו"ל (20 נסיעות מתוך 28 נסיעות) וכן מנספח ב' לכתב האישום עולה שענבי הלווה לנאשם על חשבון הבלדרות סך של 310,000 ₪ בשנת 2009. לאור האמור, יש לקבוע לכאורה שחלקו של ענבי בפרשיה משמעותי, ולפחות בחלק מן המעשים פעל הנאשם לכאורה עבורו. עם זאת, חזקה על המאשימה ששקלה את הראיות שהיו בידיה ולאחר הליך שימוע החליטה שאין בידיה ראיות מספיקות להגשת כתב אישום וההגנה לא הוכיחה שהחלטת המאשימה נגועה בשיקול זר או לוקה בחוסר סבירות. כמו כן לא מצאתי כי החלטת המאשימה שלא לקיים השלמות חקירה בשחזור הודעות נוספות ממכשיר הטלפון של הנאשם, בשלב שלאחר הודאת הנאשם והכרעת הדין, היא החלטה לא סבירה הפוגעת בנאשם.

27. בהתבוננות כוללת על הפרשה, בכל הנוגע לעבירות הברחת היהלומים, אכן עולה לכאורה מעורבות ברמה לא מבוטלת של ענבי וחמאני. בנוגע לחמאני זאת בהתאם להרשעתו של חמאני בכך שהיה השולח של הנאשם, ובנוגע לענבי זאת לפי העולה מנספחי כתב האישום ופלטי ההודעות בין הנאשם לענבי, ולהתכתבויות ביניהם בטלפון. עניינם של שני המעורבים הנוספים בפרשה הסתיים כך שחמאני נדון לעונש קל בלבד, וענבי כלל לא הועמד לדין בפרשה זו. זאת במובחן מהנאשם אשר המאשימה עותרת להטיל עליו עונש מאסר ממושך. אמנם, לא מצאתי שנפל פגם בהתנהלות המאשימה בהחלטות המאשימה בעניינם של המעורבים הנוספים ובהגשת כתב האישום נגד הנאשם. ואולם, סבורני שיש בפער המתואר בין הנאשם לבין חמאני וענבי, משום פגיעה בתחושת הצדק וההגיונות כלפי נאשם. בסופו של דבר הנאשם שהיה השליח - אשר פעל עבור אחרים, הודה ושיתף פעולה באופן מלא בחקירותיו, ואף הפליל אחרים - הוא נושא כמעט באופן בלעדי בענישה בגין פרשה זו. סבורני שיש לתת לכך משקל בקביעת עונשו של הנאשם (ראו והשוו ע"פ 7621/14 גוטסדינר נ' מדינת ישראל [1.3.17], שם מתוך פרשה רחבת היקף הנוגעת לעשות בעלי תפקידים רק 11 מתוכם הגיעו אל "קו הגמר" של ההליך הפלילי, ובהם לא דווקא הבכירים ביותר).

למען הסר ספק, אין בדברים האמורים לעיל כדי לקבוע ממצא כלשהו כלפי חמאני או ענבי. עניינם של שניהם לא נבחן במסגרת הליך זה, הם לא העידו במסגרתו, ואף לא הוצגו בהליך זה כל הראיות בעניינם. הדברים האמורים לעיל הם אך ורק בעניין עונשו של הנאשם.

קביעת המתחם

28. בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין (סעיף 40 יג'), ותוך התייחסות למכלול העבירות שבהן הורשע הנאשם (מס הכנסה, מכס, פקודת היבוא ומניעת דיווח לפי חוק איסור הלבנת הון), וכן לסוגיית ההגנה מן הצדק, אני קובע כי **מתחם העונש ההולם הוא החל מ-12 ועד ל-36 חודשי מאסר בפועל**. זאת לצד קנס בסך של **100,000 ₪ עד 250,000 ₪**.

29. במקרה דנן, לא קיים שיקול שיקום אשר מצדיק חריגה מהמתחם לקולה, וכך עולה אף מתסקיר שירות המבחן.

גזירת העונש המתאים לנאשם

30. בגזירת העונש המתאים לנאשם, בגדרי מתחם העונש ההולם, יש להתחשב **בנסיבות שאינן קשורות**



בביצוע העבירה. במסגרת זו מן הראוי לתת את הדעת לכך שהנאשם בן 67, אב לארבעה ילדים בגירים, ללא עבר פלילי אשר לאורך השנים ניהל אורח חיים תקין במסגרות חיי השונות. חשיפת העבירות הובילה למשבר משפחתי והתרחקותם של ילדיו ממנו, כשבמהלך הזמן הקשר המשפחתי שוקם, והנאשם תומך כיום בבנו החולה. מובן שעונש מאסר ממושך יקשה על הנאשם בהיותו מאסר ראשון וכן מפאת גילו והריחוק מבני משפחתו ובפרט לנוכח תמיכתו בבנו החולה. ניתן להניח שההרשעה עשויה לפגוע בנאשם במובן התעסוקתי והאישי. הנאשם הודה ונטל אחריות למעשיו ושיתף פעולה באופן מלא עם גורמי אכיפת החוק כבר בשלב מוקדם. הנאשם תרם לחברה במהלך השנים בשירותו כקצין במילואים והתנדבותו במשמר האזרחי.

שיקול נוסף ומשמעותי הוא שהנאשם הסיר את מלוא המחדל והסדיר את חובותיו לרשויות המס. כל זאת עוד טרם הוגש כתב האישום. שיקול זה נשקל בגדרי מתחם העונש ההולם, ולא בקביעת המתחם, הואיל ומדובר ב"מאמצי הנאשם לתיקון תוצאות העבירה ולפיצוי על הנזק שנגרם בשלה" כלשון סעיף 40(א)(5) בחוק העונשין אשר מונה את הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה. מדובר בשיקול בעל משקל רב, אך כפי שנקבע לא אחת, אין להפריז בו, עד כדי הימנעות מהשתתף מאסר בפועל, לבל יועבר המסר, לפיו "הסרת המחדל בדיעבד מרפאת את החטא מלכתחילה" (ראו דברי כב' השופט א' שהם ברע"פ 2638/13 **עובדיה נ' מדינת ישראל** [28.4.13]).

שיהוי במועד הגשת כתב אישום

31. **באשר לחלוף הזמן מעת ביצוע העבירה,** כידוע, שיהוי ממושך של רשויות התביעה בהגשת כתב אישום בעטייה של התנהלות רשויות התביעה עשוי להביא להקלה בעונש, בהתחשב, בין היתר במשך השיהוי וטעמיו, בחומרת העבירה וטיבה, בנזק שנגרם לנפגע העבירה ובתרומת התנהלותו של הנאשם לעיכוּב (ראו דברי כב' השופט ע' פוגלמן בע"פ 4603/17 **אדרי נ' מדינת ישראל** [16.7.19], פסקה 33; וכן בע"פ 7989/17 **דשקוב נ' מדינת ישראל** [18.4.18]).

וראו אף דברי כב' השופט ג'ובראן בע"פ 4434/10 **יחזקאל נ' מדינת ישראל** (16.3.11):

"עצם ההחלטה האם להעמיד אדם לדין, ולשנות את מעמדו מחשוד לנאשם, הינה החלטה כבדת משקל והרת גורל עבור הפרט. לאור הפגיעות האפשריות המגולמות בה מובן הוא שהחלטה שכזו, ככלל יש לקבל תוך זמן סביר מסיום הליכי החקירה והבדיקה, אלא אם קיימת הצדקה עניינית לעיכוּב בקבלתה. עיכוּב ושיהוי בקבלת החלטה שכזו עלולה לפגוע בצורה בלתי מידתית בחשוד, אך חשוב להדגיש כי לא כל התארכות של ההליכים משמעה כי נגרם לנאשם עינוי דין... בית משפט זה קבע בעבר כי קיימת לאדם זכות כי ההליכים הפליליים המתנהלים כנגדו יסתיימו תוך זמן סביר, בהתאם לנסיבותיו של כל מקרה ומקרה".

32. שיהוי משמעותי בהגשת כתב אישום פוגע בזכותו של נאשם שההליכים נגדו יתנהלו במהירות. זכות זו הינה נגזרת של הזכות למשפט הוגן, וכפועל יוצא מכך גם הזכות למניעת עינוי דין, אשר נובעת מההכרה בהכבדה הטבועה במצב בו מצוי אדם בסטאטוס של חשוד עת עננה מרחפת מעל ראשו. האפשרות כי ינוהל הליך נגד אדם, שנים לאחר שנפתחה החקירה נגדו, מונעת ממנו את האפשרות לקבל החלטות משמעותיות בחייו, יש בה פגיעה בשמו הטוב וכן עלולות להיות לה תוצאות שליליות במישור החברתי והכלכלי. ההכרעה בשאלת המשקל המדויק שיש לתת לשיהוי שנגרם בעטין של רשויות התביעה תוכרע על פי מכלול שיקולים, לרבות משך השיהוי וטעמיו, חומרת העבירה וטיבה, הנזק שנגרם לקורבן העבירה, האם תרם הנאשם לשיהוי בהתנהלותו ועוד (ע"פ 6922/08 **פלוני נ' מדינת ישראל** [1.2.10]).

על חשיבות הצורך בזירוז הטיפול בהליכים פליליים והגשת כתב אישום בתוך זמן סביר ניתן ללמוד אף מהנחית



היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1202 בנושא משך טיפול התביעה עד להגשת כתב אישום. הנחיות היועץ המשפטי לממשלה מבהירות כי בית המשפט אשר גוזר את עונשו של עבריין זמן רב לאחר מועד העבירה עשוי להתחשב בזמן שעבר כדי להקל בעונש, וזאת בין היתר משום שהזמן בו נתון אדם להליכי חקירה ומשפט נחשב לעינוי דין ומקובל לראות בו עונש כשלעצמו.

33. הנאשם ביצע את העבירות המיוחסות לו בכתב האישום בין השנים 2009-2014. כתב האישום בעניינו הוגש בחודש נובמבר '18. לטענת המאשימה בשנת 2015 תיק החקירה הועבר לפרקליטות ועד לשנת 2017 בוצעו השלמות חקירה והליכי עדכון. מחודש נובמבר '17 ולמשך שנה התקיימו הליכי שימוע בסופם הוגש כתב האישום לקראת סוף שנת 2018. מכאן שגזירת עונשו של הנאשם מתקיימת כ-6 שנים מאז הסתיימו העבירות והחקירה החלה. כל זאת, שלא באחריותו של הנאשם, אשר הודה ונטל אחריות למעשיו הן בחקירותיו והן בבית-המשפט, ולא ניהל הליך הוכחות.

בית המשפט העליון נתן דעתו לא אחת על השפעת שיהוי בהגשת כתב אישום וחלוף הזמן מעת ביצוע העבירות כמו גם פגיעה בתחושת הצדק וההגינות המשפטית על קביעת עונשו נאשם (בעניין זה ראו: בע"פ 7621/14 **גוטסדינר נ' מדינת ישראל** [1.3.17] ורע"פ 7052/18 **מדינת ישראל נ' רותם** [5.5.20]).

34. באיזון בין השיקולים השונים, חומרת העבירה, משכה, והיקפה לצד התרשמות שירות המבחן והמלצתו להטיל על הנאשם ענישה מוחשית בדמות מאסר בפועל, ומנגד נסיבותיו האישיות וחלוף הזמן, סבורני כי יש לגזור על הנאשם עונש מאסר בפועל ברף התחתון של מתחם העונש ועונש מאסר מותנה.

בכל הנוגע לקנס יש לתת את הדעת לכך שמדובר בעבירות שבוצעו למטרות כלכליות ובהיקף משמעותי, ובשים לב להוראות החוק אשר קובעות בחלקן קנסות מרביים של פי שניים (פקודת המכס), ואף פי שמונה (מניעת דיווח) מהקנס האמור בסעיף 61(א)(4) בחוק העונשין (שעומד על 226,000 ₪), ובחלקן קנסות מרביים של פי שלושה משווי הטובין (פקודת היבוא) ופי שניים מסכום המס שהעלים (השמטת הכנסה). גם לאור המלצת שירות המבחן להטיל ענישה של קנס אשר תתרום לחיבורו של הנאשם להשלכות מעשיו, הרי שיש מקום להטיל על הנאשם קנס כספי משמעותי. כל זאת, תוך שנתתי דעתי לתקופת המאסר בפועל שמוטלת על הנאשם, למצבו הכלכלי ולכך שהסיר את מחדל המס.

סוף דבר

35. אשר על-כן, הנני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

- א. **12 חודשי מאסר בפועל.**
- ב. 12 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור הנאשם במשך שלוש שנים מיום שחרורו ממאסר כל עבירה מסוג פשע לפי פקודת מס הכנסה.
- ג. 6 חודשים מאסר על תנאי, לבל יעבור הנאשם במשך שלוש שנים מיום שחרורו ממאסר עבירה של הברחת טובין, יבוא יהלומים שלא לפי רישיון בכתב, או עבירה לפי חוק איסור הלבנת הון.
- ד. **קנס כספי בסך של 120,000 ₪** או 180 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב-24 תשלומים חודשיים שווים ורצופים, שהראשון שבהם ביום 1.3.21. אם לא ישולם תשלום כלשהו במועדו, תעמוד היתרה לפירעון מיידי.

הנאשם יתייצב לריצוי מאסרו בבית הסוהר הדרים ביום 1.11.20 עד השעה 10:00, כשברשותו תעודת זהות או דרכון.

על הנאשם לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיון מוקדם, עם ענף אבחון ומיון של שב"ס, טלפון:
08-9787336, 08-9787377.

מזכירות בית המשפט תמציא העתק גזר דין לשירות המבחן.

זכות ערעור לבית-המשפט העליון תוך 45 ימים.

ניתן היום, י"ז אלול תש"פ, 06 ספטמבר 2020, בנוכחות הצדדים.